

Til:

Social – ældre og boligstyrelsen

p-handicap@sm.dk.

Høringssvar fra De Anbragtes Vilkår til høring over udkast til lovforslag om lov om ændring af lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge, lov om opkrævning af underholdsbidrag og forskellige andre love (Ændringer af reglerne om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten og om forældelse af underholdsbidrag m.v.)

Vi takker for muligheden for at kunne kommentere på forslagene til revision af voksenansvar for anbragte børn og unge.

Vi kommenterer kun på den del af lovforslaget, der handler om voksenansvarsloven.

Brug børnenes viden og inddrag centrale parter på området

Vi bemærker indledningsvis, at vi er forundrede over den manglende inddragelse i forbindelse med lovforslagets tilblivelse, da vi havde fået forståelsen af, at ministeriet ville byde ind til en inddragende proces ifm. revision af den eksisterende lov.

Vi bemærker også, at anbragte børn og unges perspektiver ikke eller kun i meget begrænset omfang indgår i det datagrundlag, som lovforslaget henviser til fsva. ministeriets overvejelser og begrundelser for det fremsatte forslag.

Det følger af aftalen om 'Børnene først' og Barnets lov, at inddragelse af børn og unges perspektiver er en central forudsætning for at lykkes og en værdi, der gennemsyrrer både aftale- og lovtekst. Der bør for os at se gælde det samme, når vi taler om magtanvendelser. Både når det gælder håndteringen af magtanvendelser i det enkelte anbringelseshjem men også fsva. lovgivning om magtanvendelser.

Magtanvendelser er særdeles indgribende, og vi ved fra vores bagland, hvor voldsomt det opleves af de børn og unge, der er udsat for magtanvendelser og af de børn og unge som er vidner til det. Regeringen burde for os at se 'walk the talk' og sikre, at børn og unges perspektiver høres og inddrages i lovarbejdet. Vi opfordrer derfor til, at der nedsættes en arbejdsgruppe med centrale interessenter, der kan drøfte behovet for ændringer og bidrage til at kvalificere eventuelle ændringer af voksenansvarsloven. I De Anbragtes Vilkår bidrager vi meget gerne til en sådan proces.

Ikke brug for mere magt overfor den brede målgruppe af børn og unge

Grundlæggende er vi kritiske overfor antagelsen om, at udvidede beføjelser til brug af fysisk magt og tvang er det, som vil hjælpe børn og unge i vanskeligheder. For os at se er der i stedet brug for at styrke den socialpædagogiske kompetence, herunder med viden om hvilke faktorer som medvirker til at forebygge, at magtanvendelser finder sted.

Vi er kritiske overfor den foreslåede brede hjemmel til at kunne anvende magt. Den spænder over meget forskellige problemstillinger, lige fra børn der spiller computer om natten til unge, der er i risiko for (gråzone) prostitution. Der bør i vores optik sondres meget klarere mellem de forskellige situationer.

Bedre mulighed for at beskytte i få - men vigtige - situationer

Vi anerkender, at der i få – men vigtige – situationer kan være brug for, at det enkelte barn eller den unge beskyttes, hvor brug af fysisk magt eller midlertidig fratagelse af elektroniske kommunikationsmidler kan være nødvendig for at undgå en farlig situation. Vi forstår, at der i øjeblikket ikke findes fuld klarhed over, hvorvidt og hvordan voksne kan handle for at beskytte indenfor de gældende regler, og at der derfor kan være brug for at sikre tydelig hjemmel til dette.

I disse situationer er det væsentligt, at det sikres, at der skal træffes en konkret og specifik afgørelse ift. det enkelte barn eller den enkelte unge. Dette for at sikre barnet/den unges retsstilling og klageadgang. Det er herudover væsentligt, at der stilles krav til præcise begrundelser for en sådan afgørelse, og at der følger en forklaring af 1) hvad der har været prøvet pædagogisk, som ikke har været tilstrækkeligt 2) hvordan magtanvendelsen er en del af en løsning på problemet.

Dokumentation af den type kan samtidig være afsæt for vejledning til anbringelseshjemmets voksne ift. at håndtere problemstillingerne på måder, som kan bidrage til konfliktnedtrapning, pædagogiske løsninger og inddragelse af barnet og den unge.

Lovgivningen bør samtidig præciseres ift. at beskrive i hvilke tilfælde, der kan træffes afgørelse om undersøgelse af værelser og anvendelse af fysisk magt, så der allerede her bliver en reel støtte til de professionelle, der skal vurdere, om det er det rette tiltag.

Her kan lovgivningen i serviceloven paragraf 136a på voksenområdet omkring personlig hygiejne muligvis være en vej at lade sig inspirere af. Brug af en lignende bestemmelse vil betyde at der dels vil kunne handles akut, men at afgørelser om fratagelse af effekter og undersøgelser af børn og unges værelser skal afgøres af kommunalbestyrelsen eller børne- og ungeudvalget eller delegeres til barnet eller den unges børne- og ungerådgiver, som kunne have denne rolle, da rådgiveren kender det enkelte barn eller ung.

Flyt beslutningen ud af den enkelte institution

Med lovforslaget lægges op til at give lederen eller dennes stedfortræder mulighed for at kunne træffe beslutninger om brug af fysisk magt og undersøgelser af børn og unges opholdsrum.

Det at få sit værelse endevendt er en voldsom indgriben i barnets/den unges privatliv, ligesom en beslutning om at anvende fysisk magt overfor et barn eller en ung er et voldsomt indgreb. Vi opfordrer derfor til, at en sådan beslutning ikke kan træffes af lederen alene. Dette for at sikre, at tilgangen ikke kan sive ind i hverdagen og blive "almindelig". Der er brug for andre øjne på situationen og for at vurdere om magtanvendelse er nødvendig og en vej til en løsning.

I forlængelse heraf mener vi også, at det er altafgørende vigtigt, at magtanvendelser ikke kan begrundes med brede og luftige begreber som "trivsel, sundhed og udvikling" eller "at kunne passe sin skole".

Med den løse og brede formulering følger en risiko for, at brugen af magt kan opfattes som generelt acceptabel og som noget, der kan have plads i hverdagen. Det kan fremme en straffende og sanktionerende kultur overfor børn og unge. Risikoen er, at pædagogikken trænges i baggrunden på institutioner, der i forvejen mangler pædagogisk kvalitet. Her ser vi, at der nogle steder bliver et usundt fokus på, at børn og unge kan/skal styres med magt i stedet for, at der skabes rum for omsorg og beskyttelse af børn og unge. Den type af miljøer findes, og de giver ikke børn og unge de muligheder for at udvikle sig og trives, som var formålet med anbringelsen. I disse miljøer støder de voksne børn og unge fra sig og vanskeliggør, at der kan skabes tillid til voksne og systemet. Det giver i sidste ende børn og unge, der er magtesløse, og har vi børn og unge, der er det, så er sandsynligheden for at vi lykkes sammen med dem meget lille.

Fokus bør derfor være på, hvordan man kan arbejde med at undgå/mindske brug af magt, snarere end generelt at give flere beføjelser til det. For anbringelsessteder med god pædagogisk kvalitet, som der heldigvis er mange af, vil de nye beføjelser ikke gøre en væsentlig forskel, da de kan løse konflikter og uenigheder i hverdagen gennem pædagogisk arbejde og inddragelse af barnet eller den unge. Den sunde udvikling for området går via opsamling og udbredelse af den erfaring og viden.

En husorden er et pædagogisk værktøj - pas på det

Dialog om fastsættelse af husordensprincipper og værdier mellem anbringelsesstedets voksne og børn og unge er et pædagogisk værktøj, som dygtige anbringeshjem har

succes med at bruge konstruktivt. Kobles der, som udkastet lægger op til, mulighed for at anvende magt op på det værktøj mister det sin kerne og det, som faktisk gør det til et værdifuldt værktøj, netop at det kan bruges til, at man som barn/ung ad frivillig vej er med til at definere rammerne om hverdagen og fællesskabet i sit (anbringelses)hjem.

Lad ikke børnene og de unge stå alene

Flere undersøgelser viser, at børns og unges perspektiver på magtanvendelser sjældent registreres og mange børn og unge, der har været anbragt beskriver, at de ikke oplever, at der har været taget hånd om deres følelser og oplevelser efterfølgende. Det er også oplevelser vi kender fra vores eget bagland. Og det er oplevelser, som er ødelæggende for det børne- og ungeliv, man kan have i anbringelsen, og de trækker spor ind voksenalivet.

Vi har tidligere peget på, at barnet eller den unge bør have en uvildig person, som de kan tale magtanvendelserne igennem med, det mener vi fortsat vil være en vigtig vej til at sikre, at der børnene og de unge, bliver mødt, hørt og inddraget og det kan medvirke til at afbøde en del af de negative konsekvenser børn oplever som følge af magtanvendelser overfor for dem.

Konkret foreslår vi samtidig, at der sikres en systematisk opfølgning på magtanvendelser med børn og unge, så deres ret til at blive hørt ifm. magtanvendelser bliver reel. Oplysninger om magtanvendelser overfor barnet/den unge kunne med fordel inddrages systematisk som en del af samtalen i det personrettede tilsyn. Det er i den forbindelse vigtigt med opmærksomhed på at sikre, at børne- og ungerådgiverne er klædt på til at varetage denne opgave.

Endelig er vi bekymrede for, at grænsen mellem magtanvendelse og fysisk guidning flyder ud eller er ikke-eksisterende. Vi ved, at det for børn eller unge kan være vanskeligt at gennemskue, hvornår noget går fra at være en fysisk guidning til at blive en fysisk magtanvendelse. Det betyder også, at det er vanskeligt for barnet at håndhæve sin ret ift. at blive hørt, når der har været en magtanvendelse. Vi møder børn og unge og tidligere anbragte, som har oplevet noget, de ikke var i tvivl om, var en magtanvendelse blive forklaret for dem som fysisk guidning. Der er således en vigtig opmærksomhed på, at beføjelser af den type skaber mere plads til magtanvendelser og at forklaringerne på, "hvad der er sket i situationen", tenderer med de typer, som ikke skal indberettes.

Om børn og unge og deres livline til venner og familie

Vores hverdagsliv og kontakter med hinanden bindes sammen med elektroniske kommunikationsmidler på helt andre måder end for kun få år siden. Det er således meget indgribende for et børne/ungeliv i dagens Danmark, hvis man ikke har adgang til sin mobil. For børn og unge, der er anbragt, er det ofte være endnu mere vigtigt at have adgang til en telefon el.lign. fordi det er et middel til at bevare kontakten til venner,

familie og netværk som ofte bor langt væk. For nogen kan det være det, som gør, at man ikke føler sig isoleret. Her får ens mobil en helt særlig betydning. Vi er derfor skeptiske over om man i praksis vil kunne respektere børn og unges ret til at kommunikere i et scenarie, hvor der er bred hjemmel til at konfiskere deres kommunikationsmidler.

Det anerkendes med en bemærkning i lovforslaget, at det er et meget vidtgående indgreb, som foreslås, og det fremhæves, at børn har ret til at kunne være i kontakt med fx deres familie, også i en periode hvor deres kommunikationsmidler er konfiskeret. I praksis er vi bekymrede for om det reelt vil blive muligt.

Voksne og børn/unge kan have meget forskellige opfattelser af, hvad mobiltelefonen betyder i børns og unges liv. Det er her væsentligt, at de voksne ikke kun fokuserer på farerne ved telefonen, men husker, at telefonen også er en forbindelse til fællesskaber og kan være en beskyttelsesfaktor for barnet/den unge. Det må vægtes højt i dialogen med barnet og den unge, og det bør sikres, at der gives advarsler, som barnet/den unge kan nå at reagere på, hvis det vurderes, at det er nødvendigt, at mobiltelefonen bliver konfiskeret i en kort periode.

Fængsler er ikke en model, vi skal kopiere

Afslutningsvis vil vi udtrykke bekymring for, at forslaget om at indføre mulighed for at kropsvisitere besøgende på sikrede institutioner trækker disse institutioner endnu mere i retning af at ligne et fængsel frem for et trygt børne- og ungehjem. Vi forstår intentionen om at forsøge at sikre, at der ikke kommer euforiserede stoffer eller våben ind på afdelingerne, men vi er også opmærksomme på at jo flere foranstaltninger hentet fra fængselsverdenen der indføres, jo dårligere muligheder har børnene/de unge for at udvikle en positiv identitet som børn og unge der kan og vil bidrage positivt til samfundet. Der er brug for en helt anden konstruktion, hvis vi som samfund skal hjælpe nogle af de børn og unge, som har allermest behov for hjælp.

Venlig hilsen

Leika Fuglsang

Konstitueret forkvinde, De Anbragtes vilkår

Camilla M. Kronborg

Sekretariatsleder, De Anbragtes Vilkår

